

BİR İNTİHAL HİKÂYESİ

Nejdet Bilgi*

Ülkemizin yayın tarihinin en önemli meselelerinden biri her halde intihaldir. Özellikle araştırarak bilgi üreten birçok yazar ve akademisyenin emekleri çoğunlukla amatörlerce hoyratça yağmalanmaktadır. Yağmalamayı pespaye seviyede yapanlar yanında kurnazca yapanlar da az değildir. Fakat asıl vahim intihal vakaları akademide yaşanmaktadır ve birçoğu görmezden geldiği için meşrulaşmaktadır. Bu yağmalama ve intihalleri ne yazık ki hukuk yoluyla durdurmak çoğunlukla imkânsız veya yorucudur. Zaten hukuki süreçler de kendine ümit bağlayanları hayal kırıklığına ve bezginliğe uğratacak kadar çetrefilli veya maliyetlidir. Burada serencamını arz etmeye çalışacağım bir intihal vakası da uzun ve yorucu bir hukuk sürecinden geçmiştir. 2002 yılı sonlarında dava konusu olan intihal, tam 8 yıl sonra 2010 yılında kesin sonuca ulaşmıştır. Aslında daha sürmesi gereken bu hukuk süreci, tazminat aşamasından vazgeçildiği için 8 yılda sonuçlanmıştır. Dava açmaktaki amacım intihal vakasının suç ve aynı zamanda, intihali yapanın bunun cezasını gördüğüne dair örnek hüküm oluşmasını sağlamaktır. Yazıda da görüleceği üzere 8 yıl süren mahkeme sürecinde intihal yapan kişiye önce 1 yıl 8 ay, ikinci aşamada ise 5 ay hapis cezası verilmiş ve sonuçta hükmün infazı ertelenmiştir. Bu yazının amacı, hem bir intihal vakasını, hem de bir intihal vakasının hukuki sürecinin ibretlik hikâyesini kamuoyuyla paylaşmak ve akademik bilgi üreten insanların emeklerine saygı gösterilmesini sağlamaktır. Özellikle akademik dünyada yaygınlaşan intihalın önemine vurgu yapmaktır.

“Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih İncelemeleri Dergisi”nin V. sayısında yayınlanan (İzmir 1990, ss. 229-238), “Sicil Kaydı Işığında Boğazlıyan Kaymakamı Mehmed Kemal Bey’in Hayatı” başlıklı makalemin birçok kısmı, “*Kafalı Armağanı*” adlı kitapta, başka bir şahsın¹ imzası ile, “Milli Şehit” Boğazlıyan Kaymakamı Mehmet Kemal Bey” başlığıyla (Ankara 2002, ss. 509-514), aynen veya değiştirilerek yayınlanmıştır.

Her iki yazının ilk iki sayfası, aynen alınanlar altı çizili olarak gösterilmiş şekliyle ekte verilmektedir. Şahsıma ait olan makale, başka bir imzayla yayınlanırken, altı çizili olarak gösterilenlerin dışında, özellikle makalenin ilk sayfasında bazı değişiklikler yapılmış, muhtemelen bu da zahmetli

---

* Yrd.Doç.Dr., *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü*.

¹ Bu yazıda konu, intihali yapan kişi değil, kanunlarla suç sayılan fiilleri olduğundan yazarın adı anılmayacaktır. Kimi zaman *yazar*, daha çok da, mahkeme süreci dolayısıyla *samk* sıfatıyla anılacaktır.

bir iş olarak görüldüğü için, üçüncü paragraftan itibaren, aynen aktarılması tercih edilmiştir. İlk sayfanın ilk paragrafında "būnyesinde" kelimesi "içerisinde", "buldukları" kelimesi "olduğu" şeklinde ve anlam değişikliğine yol açmayacak biçimde değiştirildikten sonra, cümlenin içine "Osmanlı Devleti içerisinde huzursuzluklara sebebiyet vererek" ifadesi ilave edilmek ve sondan ikinci kelime olan "emellerine" kelimesi "hedeflerine" ile değiştirilerek, yeni imza sahibine ait bir ifade şekline büründürülmeye çalışılmıştır. İkinci paragrafta girişte, virgüle kadar şahsıma ait ifade aynen korunmuş, ardından benim paragrafta bulunmayan, fakat dipnotunda kaynağını göstererek alıntıladığım bilgi, günümüz Türkçesine uyarlanarak ilave edilmiş ve tekrar benim ikinci cümleme geçilmiştir. Ancak, bu ikinci cümlenin sonundaki, "saldırlara geçtiler" ifadesi, "saldırı ve katliamlara giriştiler" şeklinde değiştirilmiştir. Üçüncü cümledeki bazı ifadeler aynen korunarak, bazı ifadeler de anlamı değiştirilmeksizin daha uzunca ifade edilerek değiştirilmiştir. Ancak yeni makalede, bu ifade değiştirilerek bilgi, fikir ve görüşleri kişiselleştirme işlemi, üçüncü paragrafın başındaki, "dönemin hükümeti" ifadesinin "İttihat ve Terakki Hükümeti" şekline çevrildikten sonra terkedilmiştir. Bu arada, benim makalemin 1., 2., ve 3. dipnotları, yeni makalede tamamen kaldırılmıştır. 4. dipnotum yeni makaleye aktarılırken, bir kısmı çıkarılmış ve Bayur'un kitabının yayın bilgilerinin verilmiş şekli değiştirilmiştir. Ayrıca, kitabın 1991 baskısı belirtilmiştir. Dipnottaki alıntı da, bazı ifade değişikliği ve ilavelerle korunmuştur.

Yazımın 4., 5., 6., 7., 8., 9., ve 10. paragrafları, ekte altı çizili olarak gösterildiği gibi, yeni makalede aynen korunmuştur. Fakat bu kez, dipnotlarda bazı tasarruflara gidilmiştir. Makalemin 4. paragrafında dipnot bulunmamaktadır. Yeni yazıda da konmamıştır. 5. paragrafimdaki 5 numaralı dipnot, yeni makalede 2 numaralı dipnota tekabül etmekte olup, aynen aktarılmıştır. 6. dipnotum, 5. dipnotumla muhtemelen aynı yere refere edildiği için, yeni makalede çıkarılmıştır. Makaledeki 7. dipnot, yeni makalenin 3. dipnotuna tekabül etmekte olup, yine aynıdır. Makalemin 6. paragrafındaki dipnotlar da aynen korunmuştur. Fakat yeni makalede, önceki dipnotlarım çıkarıldığı için, Uras ve Gürün'ün kitapları burada ilk kez gösterilmek durumunda da olduğundan, makalemin 3. dipnotundaki tam künyeler buraya ilave edilmiştir. Fakat bu aktarma yapılırken gevşek davranılmış ve makalemin 9. dipnotuna tekabül eden 5. dipnotta, Uras'ın sayfa numarası atlanmış, Gürün'ün sayfa numarası da, 238 yerine 213 olarak verilmiştir. Anlaşılan, makalemin 3. dipnotundaki Gürün'ün kitabının künyesi aktarılırken, dalgınlıkla oradaki sayfa numarası da aynen aktarılmıştır. Zaten adı geçen kitap açıldığında, yeni makalenin 5. dipnotuna tekabül eden bilgiler, 213. sayfada bulunamaz. Makalemin 7. paragrafında yer alan dipnotlardan 11.'si yeni makalede tamamen çıkarılmıştır. 10. dipnottaki ilk referans, yeni makalenin 6. dipnotunda aynen korunurken, devamındaki referans ve açıklama çıkarılmıştır. 8. Paragrafımda bulunan 12 ve 14. dipnotlar, yeni makalenin 7. ve 8. dipnotları olarak aynen korunmuştur. 15. dipnotumdaki açıklama yeni makalenin 9. dipnotunda aynen yer almakla beraber, gösterdiğim kaynak çıkarılmıştır. 9. paragrafımda bulunan 16 numaralı dipnot, yeni makalenin 10. dipnotuna tekabül etmektedir. Fakat kaynakla

ilgili değerlendirmeye yer verilmemiştir. 10. paragrafımda yer alan 17. dipnot, yeni makalenin 11. dipnotuna tekabül etmekte olup, aynen aktarılmıştır.

Yeni makalede, bu noktadan, yani benim 10. paragrafımdan sonraki tek cümlelik ifade atlanarak, "*Mehmet Kemal Bey'in Hayatı*" adlı başlığı, "*Mehmet Kemal Beyin Kısa Özgeçmişi*" şeklinde biraz değiştirilerek devam edilmiştir. Yeni makalede, bu ara başlıktan itibaren, çoğu benim yazımdaki paragraflardan ve dipnotlardan derlenerek, kimi zaman aynen, kimi zaman kısaltarak, kısa bir özgeçmiş oluşturulmuştur. Bu kısımda, makalemin dipnotlarındaki bilgiler, zaman zaman metin içinde kullanılmakla beraber, yeni makalede dipnotlar tamamen kaldırmıştır.

Yeni makalede yer alıp da, benim makalemde bulunmayan tek yer, "*Merhum Kemal beyin üzerinde çıkan vasiyeti şöyledir:*" şeklinde başlayan ve Kemal Bey'in vasiyetinin italik olarak yer aldığı paragraftır. Fakat yeni makalede bunun da kaynağı verilmemiştir ve bu bilgi de intihaldir. Buradaki metin, muhtemelen Ali Çankaya'dan (*Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*, III. Cild, Ankara 1968-1969, s. 1170-1171) veya Hüsametdin Ertürk'ten (*İki Devrin Perde Arkası*, İstanbul 1964, s. 297) kaynak göstermeksizin aynen alınmıştır.

Yeni makalenin bu kısmından sonra, benim makalemde yer alan, "*Mehmed Kemal Bey'in Sicil Kaydı*" başlığı aynen korunmuş olmakla beraber, sicil kaydı ile ilgili iki paragraflık değerlendirmem atlanarak, doğrudan yeni yazıya aktardığım metne geçilmiştir. Burada, sadece metnin başında yer alan "*sicill-i umumî*" ifadesi atlanmış, makalemde Osmanlıca kopyası da yer alan, 32 satırlık sicil metnine yer verilmiştir. Makalemin dipnotlarında, bu belgenin Osmanlı Arşivi'nden alındığı, yer numarası verilerek belirtilmektedir. Ayrıca bu belge, ilk defa bütünüyle bu makalede yayımlanmıştır ve bu tarihe kadar başka bir yayında bulunması imkânsızdır. Yine ayrıca belirtmek gerekir ki, Osmanlıca metinden hatalı okuyarak aktardığım bazı kelimeler (mesela 4. satırdaki 'marifet' kelimesi 'hürriyet' okunmuştur), aynen yeni makalede de yer almaktadır.

Özetle, 1990 yılında yayımlanan makalem, tam 12 yıl sonra (2002 yılında), yeni bir başlık ve yeni bir düzenleme ile tekrar yayımlanmıştır. Bu vakanın adı hukuk dilinde ve akademik literatürde, "*intihal*" olarak tanımlanmaktadır. Benzerlerinden sonuç alınmadığına şahit olmakla beraber, ısrarlı bir hukuk süreci yürütülmesine çalışılmış ve sonuç da alınmıştır.

Bu intihal vakası karşısında hukuki süreç için akla gelen ilk yol, dava açmak olmuştur. Nitekim, 1 Kasım 2002 tarihli bir dilekçeyle, Manisa Cumhuriyet Başsavcılığı'na başvurdum. Makalemin, bilimsel kurallara ve 5846 sayılı kanunun hükümlerine aykırı olarak, aynen veya değiştirilerek çalındığını, makalenin yazarı, yayınevi ve kitabın editörü hakkında kanuni işlem başlatılarak sonuçlandırılmasını talep ettim. Ek olarak da her iki yazının, benzer yerlerinin altı çizilmiş birer

kopyasını sundum. Cumhuriyet Başsavcılığı da 2002/8424 hazırlık sayılı kayıt oluşturdu. Aynı tarihte Cumhuriyet savcılığına *müşteki*² sıfatıyla ifade verdim.

Mahkeme dosyasında yer alan belgelere göre, Manisa Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 23.12.2002 tarihli talebi üzerine, Ankara'daki adresinden Ankara'daki nöbetçi mahkemeye davet edildiği anlaşılan sanığın, 10.04.2003 tarihinde, CMUK 135. maddesi gereği ifadesi alınmıştır. Sanık, çalışmasını 1998 yılında Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü doktora programına ödev olarak sunduğunu, hazırlarken özellikle müştekinin eserinden bir alıntı yapmadığını, birçok kaynaktan yararlandığını, gerekirse detaylı savunma yapacağını ifade etmiştir.

Bu arada 14.05.2003 tarihli bir yazıyla Manisa Cumhuriyet Başsavcılığı, Yrd. Doç. Dr. Mevlüt Çelebi'yi bilirkişi tayin etmiştir. Mevlüt Çelebi, 21 Mayıs 2003 tarihinde Başsavcılığa sunduğu bilirkişi raporunda, sanığın "*kaynak göstermeksizsin, tamamına yakını kendi eseri imiş gibi yeniden*" yayınladığını belirtmiştir.

Manisa Cumhuriyet Başsavcılığı 27.05.2003 tarihinde, 2003/1343 esas numarasıyla, "*Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa Mubalefet Etmek*" suçuyla iddianame oluşturdu. İddianamede müşteki beyanı, ilgili makaleler, bilirkişi mütalaası ve ekli evraktan hareketle, "*sanığın eylemine uyan, 5846 s[ayılı] kanunun 71. maddesinin 4. ve 5. fıkraları uyarınca cezalandırılması için bakıkında yargılamanın, aynı kanunun, 75. maddesinin 4. fıkrası uyarınca 3005 s[ayılı] kanun hükümlerince yapılması kamu adına iddia*" olunmaktadır.

02.06.2003 tarihli "*duruşma tensip zaptı*"na göre, Manisa 1. Asliye Ceza Hakimliği'nin, 27.05.2003 tarih ve 2003/1343 esas sayılı iddianame ile, bu mahkemede kamu davası açtığı ve 2003/510 sırasıyla kaydı yapıldıktan sonra, duruşma hazırlığı olmak üzere; 1-Sanığın savunma ve beyanlarının sorulması için Nöbetçi Ankara Asliye Ceza Mahkemesi'ne talimat yazılmasına, 2-Müştekinin adresinden davetiye ile celbine, 3-Suçta konu olan eserin marka tescil belgelerinin celbi hususunda Türk Patent Enstitüsü Markalar Daire Başkanlığı'na gönderilmek üzere Cumhuriyet Başsavcılığı'na müzekkere yazılmasına, 4-Sanığın onaylı nüfus ve sabika kaydının temini için Cumhuriyet Başsavcılığı'na müzekkere yazılmasına ve bu nedenlerle duruşmanın 16.07.2003 tarihine bırakılmasına karar verilmiştir.

Mahkeme dosyasında konuyla doğrudan ilgili olmamakla beraber 3. Maddede yer alan ve Türk Patent Enstitüsü Markalar Daire Başkanlığı'ndan, talebe istinaden gönderilmiş olan, 13.06.2003 tarih ve 85963 sayılı yazıda, Ankara'da adresi belirtilen yerde AKÇAG ibareli tescilli bir markanın bulunduğu belirtilmektedir. Oysa bir yayınevi ve yayınlara ilgili bilginin, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü'nden sorgulanması gerekirdi. Fakat bu işlem bir kimlik tespiti mahiyeti taşıdığından, çok da fark etmemektedir.

Mahkeme dosyasında bulunan, Ankara 3. Asliye Ceza Mahkemesi 2003/750 sayılı talimat tensip zaptına göre, ilgili mahkeme Manisa 1. Asliye Ceza

² Bu yazıda, davayı açan taraf olduğum için *müşteki*, davaya müdahil olduğum için de *müdabil* olarak anılıyorum.

Mahkemesi'nin 02.06.2003 tarih ve 2003/510 esas sayılı talimatı üzerine, talimatta adı geçene duruşma gününü bildirir davetiye tebliğine ve duruşmanın da 07.07.2003 tarihinde yapılmasına karar vermiştir. İlgili mahkemede, belirtilen tarihte yapılan duruşmada hazır bulunan sanık makale yazarına iddianame okunmuş ve savunması sorulmuştur. Sanık atılı suçlamayı kabul etmemiş, kasten bir suç işlemediğini, yazısını belirtilen kaynaklardan yararlanarak hazırlamış olduğunu, müştekiyi çalışmalarından dolayı bizzat görüşerek tebrik ettiğini, yazının 1998 yılında doktora ödevi olarak hazırlandığını, armağan kitap için yazdığı yazı uzun olduğu için, yerine başka bir yazı istendiğini ve bu yazıyı verdiğini, yazısının armağan kitapta yer aldığından tesadüfen haberdar olduğunu, eğer haberdar olabilseydi fotoğraflar da eklemek isteyeceğini, dolayısıyla suç işleme kastının olmadığını belirtmiştir. Başka bir sözü olmadığı belirtilerek, ifade zaptının Ankara'daki mahkemeden Manisa'daki mahkemeye gönderilmesine karar verilmiştir.

Manisa 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 16.07.2003 tarihinde ilk açık yargılama yapılarak, müşteki huzurunda iddianame ve ekleri ile bu meyanda sanığın Ankara'da talimatla alınan ifadesi de okundu. Ancak, sanığın nüfus ve sabıka kaydı gelmediği için, Ankara'dan istenmesine, cevabın beklenmesine ve yargılamanın 13.10.2003 tarihine bırakılmasına karar verildi.

Dava dosyasına göre, duruşması 13.10.2003 tarihine bırakılmış olmasına rağmen, ilgili mahkeme hakimi, 29.09.2003 tarihinde resen dosyayı ele alarak celse açmış ve yargılamaya devam etmiştir. Buna göre, HSYK'nın 26.03.2001 tarih ve 335 sayılı kararı ile 3. Asliye Ceza Mahkemeleri'nin kurulduğuna ve bu tür suçlara “*son nolu asliye ceza mahkemesinin bakması*” gerektiğine dair kararı okunarak, Cumhuriyet savcısının da görevsizlik kararı ile dosyanın görülmek üzere, 3. Asliye Ceza Mahkemesi'ne sevk edilmesi görüşünü beyan etmesiyle, hâkim tarafından, bu davada Manisa 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nin görevsizliğine ve dosyanın tatbiki istemiyle Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi'ne gönderilmesine, müşteki ve sanığın gıyabında karar verilmiştir.

Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi'ne gönderilen dava, bu kez 13.10.2003 olarak belirlenen duruşma süresinden on gün önce (03.10.2003), bir kez de bu yeni mahkemede, yeni bir duruşma ile müşteki ve sanığın gıyabında sürdürülmüştür. Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi bu ara duruşmada, görevsizlikle kendisine tatbiki istemiyle gönderilen davayı görüşerek, özetle şu karara varmıştır: Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi 26.06.2003 tarihinde, HSYK tarafından henüz yetkilendirildiği ve 09.07.2003 tarihinde de tebliğ ile resmen göreve başladığı için ve özellikle, “*mahkememiz kurulmadan önce 1. ve 2. Asliye Ceza Mahkemelerinde açılan, 5846 S. Y. giren mevcut davaların mahkemesince görülmesi gerekeceğinden, mahkememizce de görevsizlik kararı verilerek*”, dosyanın iddianamede yazılı sevk maddeleri ile sanıkların cezalandırılması için, Manisa 1. Asliye Ceza Mahkemesi'ne gönderilmesine ve her iki mahkeme arasında görev uyuşmazlığı doğduğundan, uyuşmazlığın halli için, dosyanın Yargıtay ilgili ceza dairesine gönderilmesine karar vermiştir. Dolayısıyla mahkeme daha baştan uzamaya başlamıştır.

Bu gelişmelerin ardından, dosya 14 Ekim 2003 tarihinde, Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na görevsizlik kararı ve merci tayini amacıyla gönderilmiştir. 24.11.2003 tarihinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan, Yargıtay Beşinci Ceza Dairesi Başkanlığı'na gönderilen yazıda, dosyanın incelendiği, her iki mahkemenin ağır ceza mahkemesi çevresinde bulunmalarından dolayı, uyumsuzluğun çözüm yerinin, ilgili yasa uyarınca müşterek görevli ağır ceza mahkemesi olduğu belirtilerek, dosyanın incelenmeksizin gereği yapılmak üzere, mahalline gönderilmesine karar verilmesi istenmiştir. Nitekim Yargıtay 5. Ceza Dairesi de, 15.12.2003 tarihinde oybirliği ile, “*Aynı Ağır Ceza Mahkemesi Yargı Çevresinde bulunan Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi ile Manisa 1. Asliye Ceza Mahkemesi arasında meydana gelen olumsuz görev uyumsuzluğunun çözüm yeri CMUK.nun 18. Maddesi uyarınca müşterek görevli ağır ceza mahkemesi olduğundan, dosyanın incelenmeksizin gereği yapılmak üzere mahalline gönderilmesi için Yargıtay C. Başsavcılığına*” sunulmasına karar vermiştir.

Yargıtay'dan yerel mahkemeye iade edilen dosya için, merci tayin yeri olarak Manisa Ağır Ceza Mahkemesi gösterilmiştir. Bu yüzden Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi, dosyayı merci tayini için 20.01.2004 tarihinde, Manisa Ağır Ceza Mahkemesi'ne göndermiştir. Manisa Ağır Ceza Mahkemesi de 21.01.2004 tarihinde, merci tayin sürecini özetleyerek ve karara esas hukuki duruma atıfta bulunarak, “*ikiden fazla Asliye Ceza Mahkemesi bulunan yerlerde bu tür davalara 3 numaralı Asliye Ceza Mahkemesi'nin bakacağı bildirildiğinden yerinde görülmeyen Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nin 03.10.2003 gün 2003/379-39 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına*” ve dosyanın iadesine karar vermiştir.

Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi bunun üzerine, 22.01.2004 tarihinde bir tensip zaptı düzenleyerek, sanığın savunmasının alınması için Ankara Nöbetçi Asliye Ceza Mahkemesi'ne talimat yazılmasına, müştekinin davetiye ile celbine, sanığın nüfus ve sabıka kaydının celbine ve yargılamanın da 01.06.2004 tarihinde yapılmasına karar vermiştir.

Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nin, 2004/38 esas sayılı talimat evrakı Ankara 10. Asliye Ceza Mahkemesi'ne gönderilmiş ve mahkeme de 09.02.2004 tarihinde, sanığın davetiye ile celb edilerek 09.04.2004 tarihinde duruşmanın yapılmasını kararlaştırmıştır. Mahkeme belirtilen tarihte yargılamaya başlamıştır. Sanık yargılamaya katılmakla beraber, iddianameyi aldığı, inceleyip yazılı savunma yapmak istediğini belirterek, süre talep etmiştir. Ayrıca talimatla Cumhuriyet savcısına verdiği ifadenin de kendine ait olduğunu belirtmekle beraber, kapsamlı ve yazılı savunma yapmak istediğini söylemiştir. Sanığın istekleri mahkeme tarafından da uygun bulunmuş ve bir sonraki duruşmanın 16.04.2004 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir. Ancak, söz konusu tarihte mahkeme celse açmakla beraber, gelen olmadığı ve sanığın verilen süre içerisinde yazılı savunmasını mahkemeye ibraz etmediği anlaşıldığından, talimatın ikmal edilerek yerel mahkemeye iadesine karar verilmiştir.

Bu arada, müşteki olarak 9 Şubat 2004 tarihinde, Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi Savcılığı'na başvurarak, bu tarihe kadar mahkeme sürecinde eksik gördüğüm hususları belirtme ihtiyacı hissettim. Başvurumda ilk olarak, ilk başvuru dilekçemde belirtmiş olmama rağmen, şikâyetçi olduğum üç gerçek ve tüzel kişi bulunmasına rağmen, bunlardan makale yazarı dışında, yayınevi ve yayın koordinatörünün davaya dâhil edilmediğini belirttim. İkinci olarak, kitabın tescil kaydı için Türk Patent Enstitüsü'ne başvurmak yerine Kütüphaneler Genel Müdürlüğü ISBN Türkiye Ajansı'na başvurulması gerektiğini belirttim. Üçüncü olarak, sanığın 7 Temmuz 2003 tarihindeki ifadesinde, bir sempozyumda beni tebrik ettiğini beyan etmesinin, dava konusuyla ilgisi olmadığı gibi, sanki kendisini tanıyor ve yapılan intihalden haberdarım gibi, yanlış bir imaj oluştuğunu belirttim. Dördüncü olarak, sanığın söz konusu ifadesinde, hazırladığı doktora ödevinin kitaba yanlışlıkla girdiğini iddia etmekle beraber, yayımlanmasından şikâyetçi olmadığını, aksine sahiplenmekte olduğunu belirttim. Beşinci olarak, "*atılı suçlamayı kabul etmiyorum, kasten yapılmış bir suç yoktur*" diyerek, bariz intihali yok saydığını belirttim. Son olarak da yazarın kendi imzasını taşıyan yazının, bilgisi dışında armağan kitapta yer aldığını iddia ederek, hem önceki ifadesiyle çeliştiğini ve hem de suçu yayınevine ve yayın koordinatörüne yüklemeye çalıştığını belirttim.

Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nin, 01.06.2004 tarihine bıraktığı duruşma da, söz konusu tarihte müştekinin katılımıyla gerçekleşti. Müşteki olarak şikâyetimi daha önce beyan ettiğimi, celse arasında da yazılı beyanda bulunduğumu ve sanıktan şikâyetçi olduğumu belirttim. Duruşma tutanağına göre, sanığın savunmasının alınması için yazılan talimat, ikmalen cevaplandırılmış. Ben de davaya avukatsız olarak *müdabil* olabilmek için bir dilekçe verdim. Mahkeme de *müdabil* olarak duruşmalara kabulüme karar verdi. Mahkeme, -garip bir ifade ile- sanıkta ele geçirilen kitapla birlikte kitap aslının İzmir Nöbetçi Asliye Ceza Mahkemesi'ne gönderilerek, taklit olup olmadığına dair rapor aldırılmasına karar verdi. Bunun ne anlama geldiğini ve nasıl gerçekleştiğini bilmiyorum. Mahkeme bir sonraki duruşmanın da, 12.10.2004 tarihine bırakılmasına karar verdi. Söz konusu tarihte hâkim değişikliğinden ötürü önceki zabıtların okunduğu belirtiliyorsa da, ben hatırlamıyorum. Bilirkişi raporu gelmediği için beklenmesine ve yargılamanın da 23.12.2004 tarihine bırakılmasına karar verildi. Belirtilen tarihte duruşma başladıysa da bilirkişi raporu yine gelmediği için, beklenmesine ve yargılamanın 24.03.2005 tarihine bırakılmasına karar verildi. Mahkeme zaptında gelen olmadığı belirtilmektedir. Müşteki olarak davet aldığım tüm duruşmalara katılmakla beraber, bunların hangileri olduğunu tam olarak hatırlamıyorum.

Bu arada, dava ile ilişkili olarak bilirkişi süreci de devam etmektedir. Dava evrakından anlaşıldığı kadarıyla, Manisa Cumhuriyet Başsavcılığı'nın isteği üzerine, 04.06.2004 tarihinde, Adli Emanet Memurluğu, incelenmek ve iade edilmek üzere, yedi adet kitabı Cumhuriyet Başsavcılığı'na teslim etmiştir. İzmir Fikri ve Sınai Haklar Ceza Mahkemesi 18.06.2004 tarihinde, Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nden gönderilen 2004/38 esas sayılı dosya ve ekleri ile üzerinde bilirkişi incelemesi yapılacak olan emanet kitapları inceleyerek, Av. Salih Tayfun Aksoy,

Doç. Dr. Güliz Uluç ve Yrd. Doç. Dr. Sevilay Eroğlu'nu bilirkişi olarak seçmiş ve dosyanın gerekli incelemelerinin yapılması ve inceleme için bilirkişilere tevdi ve yemin tutanağının imzalanması için, duruşmanın 24.09.2004 tarihine bırakılmasını kararlaştırmıştır. Fakat aynı tarihte, adı geçen bilirkişiler davet üzerine mahkemeye geldikleri için, ayrıca kimlikleri tespit edilmiş ve dava dosyası ile emanet kitaplar, incelenmek ve rapor hazırlayıp sunmak üzere kendilerine verilmiştir. Ayrıca talep ettikleri 30 günlük süre de verilmiştir. Duruşma için belirlenen 24.09.2004 tarihinde celse açılmakla beraber, gelen olmadığı ve bilirkişi raporu da gelmediğinden, raporun beklenmesi için bir sonraki duruşmanın 30.12.2004 tarihine bırakılması kararlaştırılmıştır. Söz konusu tarihte yapılan duruşmada da, bilirkişi raporunun sunulmadığı görülmüş ve bilirkişilerin usulen uyarılarak, bir sonraki duruşmanın 10.02.2005 tarihine bırakılması kararlaştırılmıştır. Bilirkişilerin 08.12.2004 tarihini taşıyan raporları ise, 10.02.2005 tarihinde mahkemeye sunulmuştur. Aynı tarihte yapılan duruşmada, rapor okunarak evraka eklenmiş ve Cumhuriyet Savcısı'nın da görüldüsü alındıktan sonra, asıl mahkemesine iadesi kararlaştırılmıştır. İzmir Fikri ve Sınai Haklar Ceza Mahkemesi, 11.02.2005 tarihinde, bilirkişi raporunu kapalı zarf içinde dosyaya ekleyerek, Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi'ne iletmek üzere, İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı'na göndermiştir. Aynı mahkeme ayrıca bilirkişilere, ileride haksız çıkacak olan taraftan alınmak üzere, kişi başı 125'erden toplam 375 YTL'nin ödenmesine de karar vermiştir.

Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi ise, bir sonraki duruşma tarihi olan 24.03.2005 tarihinde, müşteki hazır olduğu halde duruşmaya devam etti. Mahkeme bilirkişi raporunun bir suretini, müdahil sıfatıyla bana da verdi. Ben de raporu incelemek için süre istedim. Mahkeme süre vermeyi kabul etti ve yargılamanın 14.04.2005 tarihine bırakılmasına karar verdi. Bu duruşmada da hâkimin değiştiğini belirtmeliyim. 14 Nisan 2005'te yapılan duruşmada, hâkim tekrar değişti. Bu duruşmada, müdahil olarak bilirkişi raporunu kabul ettiğimi ve bu rapor doğrultusunda karar verilmesini talep ettiğimi beyan ettim. Mahkeme, hâkim değişikliği nedeniyle, dosyanın incelemeye alınmasına ve yargılamanın 31.05. 2005 tarihine bırakılmasına karar verdi.

Mahkemenin tarafıma sunduğu bilirkişi raporuna gelince; Bilirkişiler raporlarında, önce durumu özetlemişler, ardından fikir ve sanat eserlerinde alıntının ne olduğuna değinmişler. Alıntı'nın 5846 Sayılı Kanun'un, 34-37 ve 39. Maddelerinde düzenlendiğini belirttikten sonra, alıntı hakkının da kullanılmasında şekle ve esasa ilişkin bazı şartların bulunduğunu belirtmişler. Buna göre, *“İktibasın yeni eserin bağımsızlığını ve özelliğini ortadan kaldıracak ölçüde olmaması, diğer bir deyişle yapılan iktibasların hem içerik hem de miktar olarak yeni esere galip gelmemesi gerekir. İktibas (alıntı) yapılırken uyulması gereken şekil şartı ise iktibasın belli olacak şekilde yapılması ve kaynağının açıkça gösterilmesidir. İktibas ister aynen (yararlanılan eserdeki kelime, cümle ve ifade tarzının olduğu gibi yeni esere turnak içinde aktarılması) isterse mealen-anlam olarak (yararlanılan eserdeki fikirlerin iktibas yapanın kendi cümleleri, ifade tarzı ve üslubuyla aktarılması) yapılsın, yeni eserde yararlanılan bu parçaların iktibas edilmiş olduğu, yani başka bir esere ve eser sahibine ait olduğu –iktibas edilen kısmın hangi esere ait olduğu, eser sahibinin*

adı, iktibas edilen kısmın eserin hangi sayfasından alındığı, eserin yayınevi, yayın yeri ve yılı-
açıkça belirtilmelidir.(Şafak Erel, *Türk Fikir ve Sanat Hukuku, İmaj Yayıncılık, Ankara*
1998, s. 204-206.) Esasa ve şekle ilişkin gerekli şartlara uyulmadan yapılan iktibas (alıntı)
intihal adı verilen duruma yol açar ki burada söz konusu olan başkasının eserini kendi eseri gibi
göstermektir.” Bilirkişiler bu hukuki durumu tespit ettikten sonra, benim intihale
ilişkin söylediklerimin benzerlerini söyleyerek, intihali açıkça göstermeye
çalışmışlardır.

Bilirkişiler öncelikle iki yazının ilk paragraflarını naklederek, şöyle devam
ediyorlar: “Sanığa ait makalenin dahi ilk paragrafında açıkça görülmektedir ki müştekiye ait
makalenin ilk paragrafı küçük değişikliklerle mealen-anlam olarak iktibas edilmekte ve
müştekiye ait eserin dipnot olarak gösterilmemesi suretiyle iktibas yapıldığı belirtilmemektedir.”
Sonrasında, müştekiye ait makalenin “4. paragrafın sanığa ait makaleye sadece üç
kelimelik bir değişiklikle aktarıldığı ve yine dipnot verilmeyerek, atf yapılan müştekiye ait
makalenin kaynağı gösterilmediği görülmüştür” demektedirler.

Bilirkişiler, makalenin bundan sonrasındaki intihal durumunu şöyle
değerlendiriyorlar: “Sanığa ait makalenin başlangıcı olan 509. sayfadan 511. sayfanın
ortasına kadar tüm paragraflar, müştekiye ait makalenin 229-232. Sayfaları ile gerek içerik
gerekse sıra itibarıyla –yukarıda belirtilen ve müştekiden mealen yapılan ve dipnot olarak
gösterilmeyen iktibaslar dışında- neredeyse tıpatıp birbirinin aynıdır. Müştekinin adı geçen
sayfalarda başka eserlerden yaptığı iktibaslar (alıntılar) sanığa ait makalede aynı sıra ve içerikle,
sanki kendisi söz konusu kaynaklardan araştırma yapmış gibi ve müşteki aktaran olarak
hiçbir yerde gösterilmeksizin yer almıştır. Müştekinin makalesinin içeriğinde yer alan düzenleme
ve hatta paragraf sıralamasının aynı ile müştekinin yararlandığı eserlere atf yapılması iktibas
esaslarına aykırıdır. Böyle yaparak aktaran olarak gösterilmesi gereken müşteki
gösterilmemekte, aslında onun eseri kopyalanırken okuyucuda belirtilen kaynaklara sanığın
bizze ulaşarak araştırma yaptığına dair yanlış bir izlenim uyandırılmaya çalışılmaktadır.
Kaldı ki, sanığa ait makalede müştekiye ait makaleye atıfta bulunulmuş olsaydı bile, bu kadar
uzun bölümlerin aynen iktibas edilmesi, yapılan iktibasların hem içerik hem de miktar olarak
yeni esere galip gelmemesi şeklindeki iktibasın esasa ilişkin şartına aykırıdır.

Sanığa ait makalenin 511 no’lu sayfadaki “Mehmet Kemal Bey’in Kısa Özgeçmişi” alt
başlığından itibaren makalenin sonunda yer alan “Mehmet Kemal Bey’in Sicil Kaydı” dahil,
müştekiye ait makalenin “B. Mehmed Kemal Bey’in Hayatı” alt başlıklı 232 no’lu sayfadan
yine makalenin sonunda yer alan “Mehmed Kemal Bey’in Sicil Kaydı” kısmı dahil olmak üzere
aralarında bariz benzerlikler bulunmaktadır.”

Sanığın, müştekinin “makalesinin tamamına yakını, müştekiyi kaynak
göstermeksizin, kendi makalesiymiş gibi yayınladığı görülmüştür” denildikten sonra, sanığın
iktibasının intihal oluşturduğu vurgulanmaktadır.

Bilirkişiler, sonuç olarak şu hükmü vermektedirler: “Yukarıda arz edilen
hususlar ışığında dosyada ele alınan dava konusu eylem 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri
Kanunu’nun 4630 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nun Bazı Maddelerinin
Değiştirilmesine İlişkin Kanun’un 18. Maddesi ile değişik 34. Maddesi ile 35. Maddelerine
aykırılık oluşturmaktadır. İktibas hakkının kötüye kullanılarak, esasa ve şekle ilişkin şartlara

uyulmadan yapılan yolsuz iktibas sonucu ortaya çıkan intihal ile müştekinin fikri hakları ihlal edilmiş olup sanığa 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun, 5101 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun'un 17. ve 18. Maddeleri ile değişik 71. ve 72. Maddelerinde öngörülen müeyyidelerin uygulanması hususundaki görüş ve düşüncemizi yüksek takdirlerinize saygı ile sunarız.”

Tekrar mahkeme safahatına dönersek; bilirkişi raporuna uygun karar talep ettiğim duruşmada, yargılama 31.05.2005 tarihine bırakılmıştı. Söz konusu tarihte yargılamaya devam edilmiştir. Hemen belirtmek gerekirse bu duruşmanın hâkimi de farklıdır. Hâkimin sorusu üzerine, bilirkişi raporunun benim şikâyetlerimle aynı olduğunu ve bu yönde karar verilmesini tekrar talep ettim. Mahkeme bu kez 5237 sayılı kanunun (yeni Türk Ceza Kanunu) 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe gireceği dikkate alınarak, sanık lehine hükümlerin de bulunabileceğinden, dosyanın bu yönüyle değerlendirilmesi için yargılamanın 29.09.2005 tarihine bırakılmasına karar verildi. Söz konusu tarihte yargılama devam etti. Hâkim yine değiştiği için, önceki zabıtlar okundu ve dosya incelendi. Müdahil olarak bu aşamada başka bir talebimin olmadığını söyledim. İddia makamı da yeni bir tahkikat talebinin olmadığını beyan etti ve bilirkişi raporu ve dosya kapsamından anlaşılacakla, sanığın eylemine uyan 5101 sayılı yasa ile değişen 5846 sayılı yasanın ilgili maddeleri uyarınca cezalandırılmasını, kamu adına talep etti. Hâkim ise, “*dosyanın safahat geçirmesi ve 5237 sayılı kanundaki değişiklikler de dikkate alınarak dosyasının incelenmeye alınmasına ve bu nedenle duruşmanın 24.01.2006 tarihi*”ine bırakılmasına karar verdi. Duruşma sonrasında, buna anlam veremediğimi söylediğimde, hâkim şifahen, yeni kanunun bu yöndeki uygulamalarının henüz ortaya çıkmadığını, tabir caizse emsal karar beklediğini söyledi. Bir sonraki duruşma, kararlaştırıldığı gibi 24 Ocak 2006 tarihinde, yine yeni bir hâkim başkanlığında gerçekleşti. Hâkim, karşı tarafla uzlaşma isteyip istemeyeceğimi sordu. Şikâyetimin sürdüğünü, uzlaşma için sanığın bu yönde beyanının olması gerektiğini söyledim. Mahkeme bu kez 5846 sayılı yasanın 75. Maddesine göre, soruşturma şikâyete bağlı olduğundan, uzlaşma konusunda sanığın beyanının alınması için, Ankara Fikri ve Sınai Haklar Mahkemesi'ne talimat yazılmasına ve yargılamanın 02.05.2006 tarihine bırakılmasına karar verdi. Belirtilen tarihte yapılan duruşmada, sanığın uzlaşma ile ilgili beyanı alınmadığı için, talimatın iade edildiği belirtildi. Müdahil olarak yeni bir sözümün olmadığını, kararı beklediğimi söyledim. İddia makamı da yeni bir sözlerinin olmadığını söylemiş, hâkim de Ankara Fikri ve Sınai Haklar Ceza Mahkemesine yeni bir talimat yazılmasına ve sanığın beyanının alınması için, davetiye ile gelmediği taktirde, zorla getirilerek beyanının alınmasına karar verdi. Bir sonraki duruşma 07.09.2006 tarihine bırakıldı. Söz konusu tarihte de talimata cevap gelmediği görüldü ve talimat cevabının beklenmesine, sonraki duruşmanın da 09.11.2006 tarihine bırakılmasına karar verildi.

Manisa'da bu süreç işlerken, Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nin girişimi ile, bu süreçle ilişkili olarak Ankara'da da sanığın ifadesini alma amaçlı bir dizi girişim söz konusudur. Buna göre, Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi, 24.01.2006 tarihinde Ankara Fikri ve Sınai Haklar Ceza Mahkemesi'ne bir talimat göndererek,

alınan bir ara kararla, sanıktan uzlaşma isteyip istemediğine dair beyanının alınmasını ve bunun 02.05.2006 tarihinden önce gönderilmesini talep etmiştir. 31.01.2006 tarihinde Ankara Fikri ve Sınai Haklar Ceza Mahkemesi bu yöndeki duruşma için çağrı yapmış ve duruşmanın da 02.03.2006 tarihinde yapılmasına karar vermiştir. Belirtilen günde duruşmaya gelen olmamış, mahkeme de davetiye parçasının dönmesinin beklenmesine ve sonraki duruşmanın 14.03.2006 tarihine bırakılmasına karar vermiştir. Söz konusu tarihte yapılan duruşmada da gelen olmamış, davetiye parçasının bizzat tebliğ edildiği görülmüş, talimat ve eklerinin mahal mahkemesine (Manisa'ya) iadesine karar verilmiştir. Bu arada Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi, 02.05.2006 tarihinde Ankara Fikri ve Sınai Haklar Ceza Mahkemesi'ne bir talimat daha göndererek, “*sanığın adresinden celbi (davetiye tebliğine rağmen gelmediği takdirde zorla getirilmesi) ile, uzlaşma hususunda beyanının alınması ve düzenlenecek tutanağın duruşmanın bırakıldığı 07.09.2006 gününden önce gönderilmesi*” ni talep etmiştir. Mahkeme de bunun üzerine 12.05.2006 tarihinde yaptığı duruşma ile, sanığı 16.06.2006 tarihli duruşmaya, çağrı kağıdı ile davet etmiştir. Sanığın yine gelmediği görülerek, çağrı kâğıdının dönüşünün beklenmesine ve duruşmanın 04.07.2006 tarihine bırakılmasına karar verilmiştir. Sanığın, çağrı ulaştığı olmasına rağmen, söz konusu tarihteki duruşmaya da gelmediği görülünce, Cumhuriyet Savcısı tarafından zorla getirilme kararının çıkarılması talebi kabul edilerek, duruşmanın 31.08.2006 tarihine bırakılması kararlaştırılmıştır. Ankara'daki mahkeme, 4 Temmuz 2006 tarihinde, Altındağ İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne sanık için “*zorla getirme kararı*” göndererek, 31 Ağustos 2006 tarihinde kararın gereğini rica etmiştir. 1 Ağustos 2006 tarihinde Altındağ Anafartalar Polis Karakolu'ndan, Altındağ Emniyet Müdürlüğü'ne gönderilen yazı ile, sanığın adresinin ilçe dâhilinde olmadığı bildirilmiştir. İlçe Emniyet Müdürlüğü de, yazıyı 3 Ağustos 2006 tarihinde Keçiören İlçe Jandarma Komutanlığı'na havale etmiştir. Komutanlık, 31 Ağustos 2006 tarihinde, sorumluluk alanında ikamet eden sanığın, söz konusu tarihte mahkemeye gönderildiğini bir yazı ile bildirmiştir. 31 Ağustos 2006 tarihinde zorla duruşmaya getirilen sanık, savunmasını bizzat yapacağını, süre talebinin bulunmadığını, susma hakkını kullanmayacağını, ifade vereceğini söylemiştir. Kendisine mahkeme tarafından uzlaşma teklifinde bulunulmak suretiyle, suçtan dolayı sorumluluğu kabul edip etmediği, fiilden dolayı oluşan maddi ve manevi zararları karşıladığı takdirde yargılamanın sürdürülmeyeceği, uzlaşma yöntemi olumlu sonuçlandığı takdirde, kovuşturmayla devam olunmayacağı söylenmiştir. “*Sanık uzlaşma hususunu kabul ediyorum. Karşı tarafla bağlantıya bizzat geçeceğim. Anlaşma olduğu takdirde ayrıca karşı yana vazgeçme yönünde dilekçe vermelerini sağlayacağım dedi. Ayrıca 1 tomar aslına onaylı kitap fotokopisi sunuyorum. Bu fotokopiler şikayet[ci]nin tezinin sonuç bölümü[nü] oluşturmaktadır. Kişinin tezini de YÖK'e kaydettiren kişi benim, gönderilen belgeler incelendiğinde durum daha net anlaşılacaktır. Şikayete konu olan kaynak aslında kişinin yüksek lisans tezinin sonuç bölümüdür. Fakat hiçbir atfı yoktur. Tezini de 9 yıl sonra YÖK'e getiren kişi de benim dedi. Başkaca ekleyeceği olmadığını söyledi.*” Savcının da talebiyle, sanığın ifadesi talimata eklenerek ilgili mahkemesine (Manisa'ya) gönderilmesine karar verildi.

Tekrar Manisa'ya dönelim: Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nin 9 Kasım 2006 tarihinde yaptığı duruşmaya da katıldım. Hâkim, sanığın uzlaşma yönünden beyanının alınması için, Ankara Fikri ve Sınai Haklar Ceza Mahkemesi'ne yazılan talimata cevap geldiğini ve sanığın uzlaşmayı kabul ettiğini belirtti. Ayrıca sanığın yukarıda naklettiğim ifadesi de okundu. Müdahil olarak görüşüm soruldu. Ben de sanık ile uzlaşmak istemediğimi ifade ettim. Mahkemede belirtmemekle beraber, sanığın uzlaşma ifadesinde hiç de hatayı kabullenme veya pişmanlık bulunmamaktadır. Dolayısıyla uzlaşma isteğine olumlu cevap vermeyi doğru bulmadım. Savcı, soruşturmanın genişletilmesi talebi olmadığını belirttiikten sonra, esas hakkındaki mütalaasını okudu. Mütalaada önce olay özetlendi. Sonra olayın 5846 sayılı kanunun 35. Maddesine aykırı olduğu ve sanığın kaynak göstermeden ve aynen ve değiştirerek makaleyi yayınladığı ve bunun 28.12.2004 tarihli üç kişilik bilirkişi heyetince de belirlendiğini vurguladı. Ardından sanığın üzerine atılı 5846 sayılı kanuna aykırılık suçunu işlediğinin anlaşıldığını, suçun uzlaşmaya tabi suç olmasına rağmen, müdahilin uzlaşmayı kabul etmemesi üzerine, sanığın eylemine uyan 5846 sayılı kanunun madde 71/4-5. fıkraları uyarınca cezalandırılmasını, kamu adına talep etti. Bana sorulduğunda, talebe katıldığımı ve sanığın cezalandırılması isteğimi belirttim. Mahkeme, gerekçesi sonradan yazılacak kararda açıklanacağı üzere, şu hükmü verdi: “*Sanık (...)un sabit olan suçtan eylemine uyan 5101 sayılı yasa ile değişik 5846 sayılı yasanın 71/4-5. maddeleri uyarınca kişiliği, eylemin boyutları ve kastın yoğunluğuna göre taktiren 2 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına, 765 sayılı TCK 59. madde uyarınca, iyi hali dikkate alınarak cezasının taktiren 1/6 oranında indirilerek taktiren 1 yıl 8 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına, sanığın kişiliği, geçmişte sabıkasız oluşu nazara alınarak, cezanın ertelenmesi halinde ileride suç işlemekten çekineceği bususunda mahkememize yeterli ve olumlu kanaat basül olduğundan, cezasının 647 sayılı yasa 6. madde uyarınca ertelenmesine, yargılama için yapılan giderlerin sanıktan tahsiline dair, Yargıtay nezdinde 7 gün içerisinde temyizî kabil olmak üzere sanığın yokluğunda, müdahilin yüzüne karşı mütalaaya uygun olarak verilen karar açıkça okunup anlatıldı.*”

Mahkeme aynı gün, gerekçeli kararı da açıkladı. Olayın ve mahkeme safahatının özetle anlatımından sonra, aynı hükmün ifade edilmesiyle son buluyor. Özetle, sanığa 1 yıl 8 ay hapis cezası verilmekle beraber, sabıkasızlığına istinaden cezanın ertelenmesine karar verildi.

Dolayısıyla, mahkemenin ilk aşaması bu şekilde tamamlanmış oldu. Dava evrakına göre, mahkeme kararı 5 Aralık 2006 tarihinde sanığa tebliğ edilmiştir. Mahkeme kararını gören sanık, kararı temyiz için Yargıtay'a başvurmakta gecikmemiştir. Temyiz başvurusu 11 Aralık 2006 tarihini taşıyan sanığın, bu başvuruda olayı, makalenin bilgisi haricinde yayınlanmasından ve müdahilin de, “*konuyu çarpıtarak ve yargıyı yanaltarak adliyeye intikal ettirmesinden ibaret*” gördüğü anlaşılıyor. Temyiz nedeni olarak da, akla ziyan 22 madde sayıyor. Özetlemek gerekirse; yargılama sürecinde yeterince bilgilendirilmediğini ve savunma hakkını yeterince kullanamadığını, bilirkişi raporunun kendisine sunulmadığını, bunun ciddi bir adli hata olduğunu, müdahilin bazı belgeleri kasten saklayarak mahkemeyi yanılttığını, mahkemeye delil olarak sunduğu belge ve fotoğraflardan kararda hiç

söz edilmediğini, kendisinin müdahilin yüksek lisans tezini YÖK Tez Merkezi'ne getirttiğini, tezin 1989 yılında, doktoranın 1996 yılında tamamlandığının belirtilmediğini, müdahilin makalesinin aslında yüksek lisans tezinin sonuç kısmı olduğunu, dolayısıyla aslında kendi tezini kendisinin çaldığını, tezin kendisi sayesinde tez merkezine girdiğini ve 1999 yılında kitap olarak basıldığını, müdahilin kendi tezi ve kitabının sonuç bölümünü çaldığını, yaptığı işin sonuç bölümüne kaynakları yerleştirmekten ibaret olduğunu, tam bir yavuz hırsızlık yaptığını, bunun Türkiye'deki akademik dürüstlüğüne ne kadar ayaklar altına alındığının ispatı olduğunu, müdahilin tezinin sonuç bölümünü makale olarak yayınladığını gizlediğini ve utanmadan bunu koz olarak kullanıp dava açtığını, bu yüzden Türkiye'de müdahil gibi insanlar olduğu sürece Ermeni meselesinde muvaffak olunamayacağını, müdahil dürüst olsaydı kendi tezinden çaldım diye kendisini mahkemeye şikayet etmiş olması gerektiğini, bu milli meselede küçük olsun benim olsun zihniyeti ile hareket ettiğini, iyi niyetli olsa yayınevine müracaat edip düzeltilmesini talep etmesi gerektiğini, müdahilin kendisine izafe edilen suç 1989'da tezinde, 1990'da makalesinde ve 1999'da da kitabında olmak üzere üç kez işlemiş olduğunu, savunma hakkını hakkıyla yerine getiremediğini, avukat buldurma hakkının sağlanmadığını ve savunma hakkının engellendiğini, son gönderdiği belgelerin incelenmediğini, karşı tarafın istemesi halinde uzlaşmayı kabul edeceğini belirttiğini ve aksi taktirde başka deliller sunabileceğini belirtmesine rağmen savunma hakkını kullanmadan davanın sonuçlandırılmış olduğunu, yayıneviyle görüşerek yazısının bilgisi haricinde yayımlandığını söylediğini, teknik bir hatadan dolayı yazısının bazı bölümlerinin yayında yer almadığını ve bu yüzden eserden çıkarılmasını talep ettiğini ve yeni baskıda yer almamasını istediğini, kendisinin yayınlansın diye sunduğu makalenin baskıda yer almadığını, yayın sürecinde bundan haberdar edilmediğini, kendi inisiyatifi dışında yayınlanan bir yazıdan dolayı yargılanmasının üzüntü verici ve büyük bir hata olduğunu, bu yazıyı 1998 yılında doktora ödevi olarak hazırladığını ve yazısının bu şekilde olmadığını, yazının yaklaşık üçte birlik bölümünün bu yazıda çıkmış olduğunu, bilgisayarının hard diskinde çökme olduğunu, bilirkişi incelemiş olsaydı ortaya çıkmış olacağını, bütün deliller incelenmeden karar verildiğini, ayrıca bilirkişilerin müdahille aynı kurumdan olduklarını ve bunun tarafsızlık ve güvenilirliğe gölge düşürdüğünü, ayrıca Kemal Bey'in herkesçe bilindiğini, hakkında detaylı yayınların bulunduğunu ve bunların kendi kütüphanesinde mevcut olduğunu, ne kendisinin ne de yayın ekibinin bu kusurda kasıtlarının olduğunu, kasıt varsa bunun müdahilin tez, makale ve kitabında bulunduğunu, iyi niyetli olmamış olsa bunları yargı yoluna taşımış ve kamu davası açmış olacağını, ne yazık ki bazı insanların şehitler üzerinden rant elde etme hayallerine kapıldıklarını, bu milletin vatan için her zaman şehitler vereceğini, ama her zaman da savaş zengini kişilerin türeyeceğini sıralıyor.

Sonuç ve istem olarak da, adil yargılama, bilgi edinme ve savunma hakkı, avukat sağlama ve temini, mahkemeye sunulan belgelerin işlem görmesi, mahkemenin yanıtılarak yanlış karar vermesi, bilirkişi incelemesinin kendine sunulmaması ve talep ettiği bilirkişi isteği yerine getirilmediğinden kararın temyizi

ve iptali ile sayılan eksiklikler giderilerek, yargılamanın yeniden yapılması istenmektedir. Dilekçenin temyiz nedenleri ve istem kısmındaki anlatım bozukluklarının özeti bile düzgün yapılamamaktadır. Sanığın delil diye sunduğu belgeler, temyiz dilekçesinin eklerinde yer almaktadır. Bunlar sırasıyla şöyledir: 1-Kemal Bey'in fotoğrafı (Boğazlıyan kaymakamlık odası 1998), 2-Kemal Bey'in Boğazlıyan'daki büstünün fotoğrafı (1998), 3-Kemal Bey'in Boğazlıyan'daki büstünün başka bir fotoğrafı (1998), 4-Müdahil'in yüksek lisans tezinin sonuç bölümü (1989), 5-Müdahil'in makalesi (1990), 6-Müdahil'in kitabının sonuç bölümü.

Sanığın temyiz talep yazısı tarafıma 29.12.2006 tarihinde tebliğ edilmiştir. Sanığın iddia, çarpıtma ve hakaretlerini de içeren 22 maddelik temyiz talebine aynı madde sırasıyla, tarafımdan 23.01.2007 tarihinde 6 sayfalık cevap verilmiştir. Cevap metni Yargıtay Başkanlığı'na sunulmak üzere, Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi'ne verilmiştir. Ancak dava dosyasında bu metnin yankısı yoktur. Yani değerlendirilmemiştir.

Sanığın temyiz başvurusuyla başlayan sürece bakıldığında, durum özette şudur: Sanığın temyiz başvurusu üzerine, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı yaklaşık bir buçuk yıl sonra, 16 Mayıs 2008 tarihinde dosyayı inceleyerek şu bozma talebinde bulundu: *"Yapılan yargılamaya, dosya içeriğine, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere ve gerekçeye, mahkemenin; soruşturma sonunda oluşan inanç ve taktirine göre,"* 8 Şubat 2008 tarihli ve 5728 sayılı yasanın ilgili fıkrası gereği, hükmün CMUK'nın 321. maddesi uyarınca bozulması talep olunmuştur. Yargıtay 7. Dairesi de, 01.12.2009 tarihinde toplanarak, temyiz isteğini görüşmüş, 5728 ve 5237 sayılı yasaların ilgili hükümleri gereği, *"lebe yasa"* belirlemesi yaparak, *"sanık müdafinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülüşünden hükmün sair yönleri incelenmeksizün bozulmasına, 01.12.2009 günü oybirliği ile karar"* vermiştir.

Yargıtay'ın bozma kararı, Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi'ne gelmiş olmalı ki, mahkeme 20 Ocak 2010 tarihinde tensip zaptı hazırlayarak, dosyayı yeniden ele almıştır. Bu çerçevede, sanığın bozma ilamına karşı diyeceklerinin tespiti için, Ankara Nöbetçi Fikri ve Sınai Haklar Ceza Mahkemesi'ne talimat yazılmasına, duruşma tarihini bildirir davetiye çıkarılmasına ve duruşmanın 25.02.2010 tarihinde yapılmasına karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, sanık hakkında talimat müzekkeresi düzenleyerek Ankara Nöbetçi Fikri ve Sınai Haklar Ceza Mahkemesi'ne göndermiştir. Manisa'daki mahkeme Ankara'daki mahkemeden, sanığın sorgu ve savunmasını yaparak, tanzim edilecek talimat ve eklerinin, duruşmanın yapılacağı 25.02.2010 tarihine kadar gönderilmesini istemiştir.

Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi davayı yeniden görmek üzere, 25.02.2010 tarihinde celse açmıştır. Müdahil olarak katıldığım duruşmada, şikâyet ve delillerim soruldu. Ben de sanığın intihal eylemini özetleyerek, Yargıtay'ın bozma kararına uyulmamasını, eski kararda ısrar edilmesini talep ettim. Bu arada, sanığın Ankara'daki mahkemeden istenen ifadesinin gelmediği belirtildi. Savcı, Yargıtay ilamına uyulmasını talep etti. Hâkim de, sanığın Ankara'dan istenen talimat

cevabının beklenmesine, Yargıtay bozma ilamına uyulup uyulmaması konusunda bilahare karar verilmesine ve sonraki duruşmanın da 25.03.2010 tarihine bırakılmasına karar verdi.

25.03.2010 tarihinde müdahil olarak katıldığım duruşmada, Ankara'daki mahkemeye yazılan talimata cevap gelmediği, dolayısıyla sanığın ifadesinin yine gelmediği belirtildi. Müdahil olarak tekrar sanıktan şikâyetçi olduğumu ve cezalandırılmasını istediğimi belirttim. İddia makamı talimat cevabından vazgeçilmesini istedi. Mahkeme buna uyarak, sanığın savunmasının beklenmesinden vazgeçilmesine ve Yargıtay'ın bozma ilamına uyulmasına karar verdi. Duruşmaya devam ederek, tekrar müdahil olarak görüşümü sordu. Ben de aynı cevabı verdim. Savcı, tahkikatın genişletilmesi talebi olmadığını belirterek, esas hakkındaki mütalaasını okudu: “*Dosya kapsamına nazaran sanığın üzerine atılı suçu işlediği, ancak hükmünden sonra yürürlüğe giren 5728 sayılı yasanın sanık lehine hükümler içermesi nedeniyle sanığın eylemine uyan 5728 sayılı yasanın 138. maddesi ile değişik 5846 sayılı yasanın 71/3, TCK 53. maddesi uyarınca cezalandırılmasına hükmolunması kamu adına mütalaa olunur.*”

Hâkim, dosyanın incelendiğini ve araştırılacak başka husus kalmadığının anlaşıldığını belirterek, duruşmanın bittiğini söyledi. Hüküm olarak, daha önceki kararda belirtilen olay ve dava sürecini özetledi. Sanığın müdahile ait ilgili yasa ile koruma altına alınan, “*fikir ve sanat eserleri ile ilgili manevi, mali veya bağlantılı hakları ihlal ettiği, eyleminde sabit görülmeyle, sabit görülen suçtan eylemlerine uyan 5728 sayılı yasanın 138. maddesi ile değişik 5846 sayılı yasanın 71/3 maddesi uyarınca suçun işleniş biçimi, suçun işlenmesinde kullanılan araçlar, suçun işlendiği zaman ve yer, suç konusunun önem ve değeri, meydana gelen zarar ve tehlikenin ağırlığı, failin güttüğü amaç ve saiki göz önünde bulundurulurarak, taktiren 6 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına, sanığın geçmişi, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki yargılama sürecindeki davranışları ve cezanın sanığın geleceği üzerindeki olası etkiler nazara alınarak taktiren TCK 62. maddesinin uygulanarak sanığa verilen cezanın taktiren 1/6 oranında indirilerek sanığın 5 aya hapis cezası ile cezalandırılmasına, sanığa verilen kısa süreli hapis cezasının sanığın getirilen adli sicil kaydı içeriğine göre daha önce sabıkasının bulunmaması ve suçu işledikten sonra yargılama sürecinde gösterdiği pişmanlık dolayısı ile tekrar suç işlemeyeceği konusunda mahkememizde olumlu kanaat oluşması nedeni ile sanığa verilen cezanın 5237 Sayılı TCK'nın 51/1 maddesi uyarınca ertelenmesine, 5237 Sayılı TCK'nın 51/3 maddesi uyarınca taktiren 1 yıl süreyle denetim altında bulundurulmasına, sanığın dosya kapsamı ile anlaşılan kişiliği ve sosyal durumu nedeni ile TCK'nın 51/6 maddesi uyarınca taktiren, sanığa aynı madde 4 ve 5. fıkraları uyarınca yükümlülük yüklenmesine ve uzman kişi görevlendirilmesine yer olmadığına, belirlenen denetim süresinde kasıtlı bir suç işlememesi halinde TCK'nın 51/8 maddesi uyarınca cezanın infaz edilmiş sayılmasına, kısa süreli hapis cezası ertelenmiş olmakla sanık hakkında TCK 53/4 maddesi uyarınca güvenlik tedbiri uygulanmasına yer olmadığına, sanığın, müdabilin zararlarını gidermediği ve gidermeye yönelik de herhangi bir çabasının bulunmadığı anlaşılınca 5728 sayılı yasa ile değişik CMK'nın 231/5 maddesindeki hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına dair müessesenin sanık hakkında uygulanmasına taktiren yer olmadığına, yargılama için yapılan tebligat gideri 32,50 TL., posta gideri 4,00 TL ve bilirkişi sarf kararı ücreti 375,00 TL olmak üzere toplam*

411,50 TL'nin sanıktan tahsiline, yürütülen açık yargılama sonunda sanık (...)’un yokluğunda, müdabil Nejdet Bilgi’nin yüzüne karşı karar verilip, verilen karar ve içeriğine karşı 7 gün içerisinde mahkememize verilecek dilekçe ile veya mahkememiz zabıt katibine tutanakla tensik olunacak ve hakim tarafından onaylanacak beyanla temyiz isteminde bulunulabileceği açıklanıp, 5271 sayılı CMK’nın 231/1 maddesi uyarınca, 232/6 maddesine uygun hüküm fikerası tutanağa geçirilerek, hüküm alenen okunup, gerekçesi ve ana çizgileri usulen anlatıldı.”

Mahkemenin işleyişi ve davayı ele alış biçimi benim için bütünüyle yorucu olduğu gibi, hayal kırıklığı da yaratmıştır. Başlangıç ile gelinen nokta arasında, mahkeme kararıyla ulaşılmış hemen hiçbir fark yoktur. Sadece 8 yıl süren karmakarışık bir mahkeme süreci ve uygulanamayan 5 aylık bir hapis cezası kararı vardır. Yargı ve yasama eliyle, 2 yıllık ceza önce 1 yıl 8 aya indirilmiş, karardan yaklaşık iki yıl sonra çıkan bir yasaya istinaden, lehe hükümler dolayısıyla, ceza 6 ay olarak belirlenmiş, sonra da mahkemenin hiç görmediği sanığın iyi halinden dolayı da, 5 ayda karar kılınmıştır. Yeni çıkan ceza yasasının da öngördüğü uygulamayla ceza ertelenmiştir. Bu arada, sadece Manisa 3. Asliye Ceza Mahkemesi’nde dava sürecinde 7 ayrı hâkim ve 4 ayrı savcı görev yapmıştır.

Bütün bunlar olurken, konuyla ilgili başka bir süreç daha işlemiştir. Aralık 2003’te YÖK Başkanlığı’na hukukçu kimliği ile bilinen Prof. Dr. Erdoğan Teziç atanmıştı. İntihal vakasını ciddiye alabileceğini düşünerek, 26.02.2004 tarihli bir dilekçe ile YÖK’e bildirdim. Aradan çok zaman geçmeden Niğde Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi’nden, konuyla ilgili soruşturmacı tayin edildiğini belirten bir öğretim üyesinden, yazılı ifademi isteyen bir yazı aldım (21.04.2004). Dolayısıyla, intihali yapan şahsın bu üniversitede çalışmış olduğunu da öğrenmiş oldum. Yazıda yer alan bilgilere göre, YÖK 17 Mart 2004 tarihinde ilgili üniversiteye bir yazı göndermiş, ilgili üniversite rektörlüğü de, 08.04.2004 tarihinde ilgili fakülte dekanlığına konuyu yazıyla bildirmiş ve ilgili dekanlık da 20.04.2004 tarihli bir yazı ile bir soruşturmacı tayin etmiştir.

Soruşturmacının istediği bilgi ve belgeleri 31 Nisan 2004 tarihli bir yazı ile kendisine gönderdim. Şu ana kadar, bunun sonucuna ilişkin resmi bir bilgi edinmiş değilim. Ancak <http://www.memurlar.net/haber/12769/> sayfasındaki, 1 Aralık 2004 tarihli bir habere göre, ilgili üniversite tarafından ilgili şahıs hakkında, “bir başkasının bilimsel eserinin veya çalışmasının tümünü veya bir kısmını kaynak belirtmeden kendi eseri gibi göstermek” suçunu işlediği iddiasıyla yürütülen disiplin soruşturması neticesinde, adı geçeninin üniversite öğretim elemanı mesleğinden çıkarma cezası ile cezalandırılması teklif edilmiştir. Konu, YÖK Yüksek Disiplin Kurulu tarafından 17.12.2004 tarihinde görüşüleceği için, şahsın tebligata elverişli adresi tespit edilemediğinden, ilan yoluyla 15 Aralık 2004 tarihine kadar yazılı savunma göndermediği takdirde, 17 Aralık 2004 tarihinde kendisi veya vekili aracılığı ile savunma yapabileceği duyurulmuştur. İlgili şahsın, söz konusu üniversitenin web sayfasında adı bulunmadığı gibi, internet taramalarında da herhangi bir üniversite ile ilişkisi olduğuna dair, açık bilgi bulunmamaktadır. Bu da söz konusu disiplin cezasının uygulanmış olduğu izlenimi vermektedir. Eğer böyle ise, mahkemelerin 8 yılda

yapamadığını, üniversite iyi bir firsat olarak gördü (1). Osmanlı Devleti bünyesinde yaşayan Ermenilerin sürekliliği halinde bulundukları bir dönem oldu. Yahancı devletlerin de desteğini alan Ermeniler, Devlet'e zor günler yaşattılarsa da emellerine ulaşamadılar.

Ek: Yazıların 1. ve 2. sayfalarının karşılaştırmalı görüntüleri

SICIL KAYDI İÇİNDEN BOĞAZLIYAN KAYMAKAMI MEHMET KEMAL BEYİN HAYATI	"MİLLÎ SEHİT" BOĞAZLIYAN KAYMAKAMI MEHMET KEMAL BEY
<p style="text-align: right;">Nejdet BİLGİ</p> <p>A. Ermeni Tehciri ve Mehmed Kemal Bey</p> <p>XIX yüzyılın son çeyreği, Osmanlı Devleti bünyesinde yaşayan Ermenilerin sürekliliği halinde bulundukları bir dönem oldu. Yahancı devletlerin de desteğini alan Ermeniler, Devlet'e zor günler yaşattılarsa da emellerine ulaşamadılar.</p> <p>II. Meşrutiyet'in ilânıyla bir süre sessiz kalan Ermeniler, I. Dünya Savaşı'nı başmıştık elde etme yolunda iyi bir firsat olarak gördü (1). Osmanlı Devleti'nin seferberlik ilân etmesinin ardından, Anadolu'nun muhtelif bölgelerinde Türk halkına karşı saldırılara geçtiler. Savaşın başlamasıyla birlikte, gönüllü gruplar halinde Rus kuvvetlerinin yanına yer aldılar. Rus kuvvetleri Ermenilerin yardımına işgal alanını genişletirken, Ermeniler de Türk halkına ve ülkesine büyük zarar verdiler (2).</p> <p>Dönemin hükümeti, birkaç cepheye birden savaş hâli devam ederken, ülke içinde savunmadan yoksun halkın Ermeni saldırılarına maruz kalması ve Ermenilerin Devlet aleyhindeki faaliyetleri sebebiyle, bitirilmemiş takdirde zararlı olurdu. Önce, Ermeni kuruşlarını kapatma, silahlarını toplama ve Devlet aleyhinde faaliyetleri bularınları tutuklama yoluna gitti (24 Nisan 1915) (3). Bu tedbirlere rağmen, Ermenilerin tutumlarında bir değişiklik olmadı. Bu durum, Osmanlı İstisnası'nın daha etkili bir tedbir almaya sevk etti ve 27 Mayıs 1915 tarihinde Ermenilerin bulundukları yerlerden alınarak, ülke içinde başka bir yere, geçici olarak yerleştirilmeleri kararı alındı (4).</p> <p>Daha sonra "Tehcir Kanunu" olarak anılmaya başlıyacak olan kararın uygulanması, bitirilmemiş gerçekleşti. Bu kararın uygulanması sırasında, isyan</p> <p>1) Ahmed Refik, "Türkiye'nin Harbi Umûmi'ye İrması Ermeni İhtilâli İhtilâli" olarak gördüğü ve Ermenilerin "Balkan Harbinde acı bir mağlubiyete uğrayan Türklerin Çihan Harbinde hiçbir muvafakiyet kazanamayacakları..." düşüncesinden hareket etmekte olduğunu. Ahmet Refik, İktisadî İhtilâli, İstanbul, 1919, s. 44-45.</p> <p>2) Salih R. Soyuel, "Tehcir ve Kırmız Konusunda, Ermeni Propagandası Hristiyanlık Döşünası Nası Adayı", Belleten, C. XL/161, Ankara, 1977, s. 143-144.</p> <p>3) Ermeni Komitelerinin A'mâl ve Harakât-ı İhtilâliye -İlan-ı Meşrutiyetin Ervel ve Sours, Haz. H. Edoğdu Gençp, Ankara 1983, s. 305; Esat Ünsal, Tarihçe Ermeniler ve Ermeni Mesalesi, İstanbul 1957 (2.b.), s. 605; Kâmilur Gün, Ermeni Dosyası, Ankara 1985 (3.b.), s. 213.</p> <p>4) "Vahşi seferde israrlı hükûmete karşı gelenler için ehset-i askeriyeye ithaz olunacak tedbir hakkında kanun-i muvakkak" adını taşıyan kanun metni için bkz. Ermeni Komitelerinin ..., s. 305; Ünsal, a.g.e., s. 605; Yusuf Hikmet Bayur, Türk İktisadi Tarih, C. III/3, Ankara 1983 (2.b.), s. 40.</p>	<p>XIX. yüzyılın son çeyreği, Osmanlı Devleti bünyesinde yaşayan Ermenilerin sürekliliği halinde olduğu bir dönem oldu. Yahancı devletlerin de desteğini alan Ermeniler, Osmanlı Devleti'ne seferberlik ilân ettikten sonra, Osmanlı Devletine zor günler yaşattılar da hedeflerine ulaşamadılar.</p> <p>II. Meşrutiyet'in ilânıyla bir süre sessiz kalan Ermeniler, Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'na yer almasıyla, kendileri için büyük bir fırsat olarak gördüler. Çünkü Osmanlı Devleti, Balkan Savaşlarında yenik çıkmıştı ve büyük bir toprak kaybına uğramıştı. Bozulmuş ekonomi ve Balkan Savaşlarının Osmanlı ordusu üzerinde tesirleri hala ortadan kaldırılmamıştı. Bu durumdaki bir devletin yeni bir savaşın patlak ihtimali yoktu gibi telakki ettiği, Osmanlı Devleti'nin seferberlik ilân etmesinin ardından Anadolu'nun muhtelif bölgelerinde, Türk halkına karşı saldırı ve katliamlara giriştiler. I. Dünya Savaşı'nın başlaması ile birlikte gönüllü gruplar halinde Rus kuvvetlerine katılarak Osmanlı Devletine karşı mücadele etmeye giriştiler. Ermeniler yıllarca nimetlerinden istifade ettiği Osmanlı Devletine karşı Ruslarla işbirliği içerisinde olmaktan yemeyiz gibi cephe gerisinde de silahsız yaşlı, çocuk ve kadın demeden savunmasız bir insanlara karşı da katliamlara, soygunlara ve tecavüzlere başladılar. Rus kuvvetleri Ermenilerin yardımına işgal alanlarını genişletirken, Ermeniler de bu faaliyetleri ile Türk halkına ve ülkesine büyük zarar verdiler.</p> <p>İhtilâh ve Terakki Hükümeti, devletin birkaç cepheye birden savaş hali devam ederken, ülke içinde savunmadan yoksun halkın Ermeni saldırılarına maruz kalması ve Ermenilerin Devlet aleyhindeki faaliyetleri sebebiyle, bitirilmemiş takdirde zararlı olurdu. Önce, Ermeni kuruşlarını kapatma, silahlarını toplama ve devlet aleyhinde faaliyetleri bularınları tutuklama yoluna gitti (24 Nisan 1915). Bu tedbirlere rağmen Ermenilerin tutumlarında bir değişiklik olmadı. Bu durum, Osmanlı Hükümetini daha etkili bir tedbir almaya sevk etti. 27 Mayıs 1915 tarihinde Ermenilerin bulundukları yerlerden alınarak, ülke içinde başka bir yere, geçici olarak yerleştirilmeleri kararı alındı.</p> <p><small>1) Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Tarih Bölümü Araştırma Görevlisi. 2) Yusuf Hikmet Bayur, Türk İktisadi Tarih, Cilt III, Kısım III, s. 40 ve d. TTK, Ankara 1991. 3) "Vahşi seferde israrlı hükûmete karşı gelenler için ehset-i askeriyeye ithaz olunacak tedbir hakkında" kanun-u muvakkak çıkar ve 19 Mayıs günlü Takvim-i Vekayi'de yayımlandı.</small></p>
<p>hâlinde devam ettiği ve tehlike razı olmayan Ermenilerin de isyan edenlere katıldığı bilinmektedir. Tehcir, kararın ve ortaya çıkan isyanlara karşı alınan tedbirler, günümüze kadar ulaşan Ermeni iddialarında "katliamlar" olarak yer almıştır. Kararın, Ermeni isyanlarının yoğun olduğu bir sırada uygulanması, isyan eden Ermeniler'e karşı alınan tedbirlerin, tehcir uygulaması dahilinde gösterilmesi ve istisnalarını kolaylaştırdığı anlaşılmaktadır.</p> <p>Ermeni tehcir sırasında değişik sebeplerden dolayı nüfus telefatının olduğu bilinmektedir. Ancak, bu telefat hiçbir şekilde Türk devleti ve milletinin azınlığı veya planladığı bir katliam değildir (5). Savaşın getirdiği olumsuz şartları kendi emellerine ulaşmada araç olarak kullanmak isteyen Ermenilerle, devletin, güvenlik kuvvetleri ve kendi varlığını sürdürmek isteyen, savunmadan yoksun Türk halkının çatışması, pek çok Türk'ün olduğu gibi bir kısmı Ermeni'nin de ölümüne sebep olmuştur. Kaldı ki bu dönemde Ermeni saldırılarına maruz kalarak ölümlen Türklerin sayısı, öldürüldüğü iddia edilen Ermenilerle ilgili abartılarak verilen sayılara çok üstündür. Tehcir sırasında meydana gelen ölümlerin, hastalık ve iklim şartları gibi başka sebepler de vardır. Bunların dışında göç kafellerini sevk etmekte görevli olanların zaman zaman görülen suistimalleri de söz konusudur (6). Ancak, suistimalleri, belirlenenlerin divân-i harpilere verilerek gerekli cezalara çarptırıldıkları da bilinmektedir (7).</p> <p>Alınan bütün tedbirlerle rağmen ortaya çıkan suistimaller ve bazı şikâyetlerin, daha sonraları muhtelif istisnalara kaynaklık etmesi önlenemedi. Aslında Osmanlı Devleti meydana gelebilecek muhtemel suistimallerin, aleyhinde propaganda matemesi obaleceğinki dikkate alınarak sertlikten kaçınmıştı (8). Buna rağmen hilaf Devletleri, tehcir "katliamlar" olarak adlandırılmış, bundan, karar alanları ve uygulayanları sorumlu tutacaklarını açıklamışlardı (9).</p> <p>Osmanlı Devleti'nin savaşın mağlub olarak çıkması ve Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasıyla birlikte hilaf Devletleri ve onlardan güç alan Ermeniler, Ermeni tehcir hususunda Osmanlı Devleti'ni hesaba geçmek istemediler. Dönemin Osmanlı idarecileri yenilginin getirdiği olumsuz havanın etkisiyle, hilaf Devletleri'nin hoşgörüsünü sürdürmüş, Osmanlı Devleti'nin bu kötü duruma düşmesinden sorumlu tuttukları savaş dönemi idarecilerinden hesap sormak ve Ermeni tehcirini ile ilgili davaları baskın idarecilerinden hesap sormak ve Ermeni tehcirini ile ilgili davaları baskın idarecilerinden en etkili İstanbul'da kurulan "Diyar-ı Harbi Üçü" oldu. Mütareke tehcir sırasında, tehcir kararının uygulandığı bölgelerde idare ve askerî görevlerde bulunanlardan, hakkında şikâyet olanların argümanlarına öncelik verildi.</p> <p>5) Bkz. Salih R. Soyuel, "Yeni Belgelerin Işığında Ermeni Tehcirleri", Belleten, C. XXXVI/141, Ankara 1972, s. 38-41.</p> <p>6) Soyuel, a.g.m., aynı yer.</p> <p>7) Nejdet Göyünc, Osmanlı İdarisinde Ermeniler, İstanbul, 1983, s. 20.</p> <p>8) Ünsal, a.g.e., s. 618.</p> <p>9) Ünsal, a.g.e., s. 606; Gün, a.g.e., s. 236.</p>	<p>510 / KAFALI ARMAĞANI</p> <p>Daha sonra "Tehcir Kanunu" olarak anılmaya başlıyacak olan kararın uygulanması, bitirilmemiş gerçekleşti. Bu kanunun uygulanması sırasında, isyan halini devam ettiği ve tehlike razı olmayan Ermenilerin de isyan eden Ermenilerle katıldığı bilinmektedir. Tehcir, kararını ve ortaya çıkan isyanlara karşı alınan tedbirler, günümüze kadar ulaşan Ermeni iddialarında "katliamlar" olarak yer almıştır. Kararın, Ermeni isyanlarının yoğun olduğu bir sırada uygulanması, isyan eden Ermeniler'e karşı alınan tedbirlerin, tehcir uygulaması dahilinde gösterilmesi ve istisnalarını kolaylaştırdığı anlaşılmaktadır.</p> <p>Ermeni tehcir sırasında değişik sebeplerden dolayı nüfus telefatının olduğu bilinmektedir. Ancak, bu telefat hiçbir şekilde Türk Devleti'nin ve milletinin azınlığı veya planladığı bir katliam değildir (5). Savaşın getirdiği olumsuz şartları kendi emellerine ulaşmada araç olarak kullanmak isteyen Ermenilerle, devletin, güvenlik kuvvetleri ve kendi varlığını sürdürmek isteyen, savunmadan yoksun Türk halkının çatışması, pek çok Türk'ün olduğu gibi bir kısmı Ermeni'nin de ölümüne sebep olmuştur. Kaldı ki bu dönemde Ermeni saldırılarına maruz kalarak ölümlen Türklerin sayısı, öldürüldüğü iddia edilen Ermenilerle ilgili abartılarak verilen sayılara çok üstündür. Tehcir sırasında meydana gelen ölümlerin, hastalık ve iklim şartları gibi başka sebepler de vardır. Bunların dışında göç kafillerini sevk etmekte görevli olanların zaman zaman görülen suistimalleri de söz konusudur. Ancak, suistimalleri belirlenenlerin divân-i harpilere verilerek gerekli cezalara çarptırıldıkları da bilinmektedir.</p> <p>Alınan bütün tedbirlerle rağmen ortaya çıkan suistimaller ve bazı şikâyetlerin, daha sonraları muhtelif istisnalara kaynaklık etmesi önlenemedi. Aslında Osmanlı Devleti meydana gelebilecek muhtemel suistimallerin, aleyhinde propaganda matemesi obaleceğinki dikkate alınarak sertlikten kaçınmıştı. Buna rağmen hilaf devletleri, tehcir "katliamlar" olarak adlandırılmış, bundan, karar alanları ve uygulayanları sorumlu tutacaklarını açıklamışlardı.</p> <p>Osmanlı Devleti'nin savaşın mağlub olarak çıkması ve Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasıyla birlikte hilaf Devletleri ve onlardan güç alan Ermeniler, Ermeni tehcir hususunda Osmanlı Devleti'nin hesaba geçmek istemediler. Dönemin Osmanlı idarecileri yenilginin getirdiği olumsuz havanın etkisiyle, hilaf Devletleri'nin hoşgörüsünü sürdürmüş, Osmanlı Devleti'nin bu kötü duruma düşmesinden sorumlu tuttukları savaş dönemi idarecilerinden hesap sormak ve Ermeni tehcirini ile ilgili davaları baskın idarecilerinden hesap sormak ve Ermeni tehcirini ile ilgili davaları baskın idarecilerinden en etkili İstanbul'da kurulan "Diyar-ı Harbi Üçü" oldu. Mütareke tehcir sırasında, tehcir kararının uygulandığı bölgelerde idare ve askerî görevlerde bulunanlardan, hakkında şikâyet olanların argümanlarına öncelik verildi.</p> <p>Mütareke döneminin en etkili kuruluşlarından olan bu Diyar-ı Harbi Üçü'de tehcir suçlarından dolayı ilk argümanları, Boğazlıyan Kaymakamı olan Mehmet</p> <p>2) Salih R. Soyuel, "Yeni Belgelerin Işığında Ermeni Tehcirleri", Belleten, C. XXXVI, 141, Ankara 1972 38-41.</p> <p>3) Nejdet Göyünc, Osmanlı İdarisinde Ermeniler, İstanbul, 1983, s. 20.</p> <p>4) Esat Ünsal, Tarihçe Ermeniler ve Ermeni Mesalesi, İstanbul, 1957, s. 618.</p> <p>5) Ünsal, a.g.e., Kâmilur Gün, Ermeni Dosyası, TTK, Ankara 1985, s. 213.</p> <p>6) Takvim-i Vekayi, 21 Kânunvesel 1334.</p>

